

Priloga
Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE
P-001-SN-CMM-008

OKUŽBE DIHAL						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Emballaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
bris nosu	- na patogene bakterije	2-7 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem	Bris (lahko omočen s sterilno fiziološko raztopino) vstavimo do 2 cm globoko v nosnico, z rahlim vrtenjem pobrišemo obe nosnici.		≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
bris žrela	- na patogene bakterije	2-7 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem	Z loparčkom pritisnemo jezik navzdol, pobrišemo nebnici, njuno ležišče in/ali zadnjo steno žrela, ne da bi se dotaknili jezika, ježička in zob.	Obvezno navedemo »na <i>N. gonorrhoeae</i> «, če želimo preiskavo na to bakterijo. Le tako bo laboratorij lahko izbral najprimernejša gojišča in pogoje inkubacije.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
	- na glive		bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem z ogljem (obvezno pri preiskavi na <i>N. gonorrhoeae</i>)	Z brisom pobrišemo dno razjede, gnoj ali oblogo na ustni sluznici. Pri tem pazimo, da se ne dotaknemo jezika, zob ali dlesni.		
bris ustne sluznice	- na patogene bakterije	2-7 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem	Z brisom pobrišemo dno razjede, gnoj ali oblogo na ustni sluznici. Pri tem pazimo, da se ne dotaknemo jezika, zob ali dlesni.		≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
	- na glive	5-14 dni				
bris nosno žrelnega prostora	- na patogene bakterije	2-7 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem	Preiskovanec nagne glavo nazaj. Tanek, upogljiv bris na žički nežno uvedemo skozi nosnico in ga po dnu nosne votline počasi potisnemo do zadnje stene nosno žrelnega prostora. Če bris ni kosmaten (dakron, idr.), ga potisnemo še nekoliko naprej, da se upogne. Ne smemo uporabiti sile. Bris zadržimo nekaj sekund, da se prepoji z izločki, nato ga izvlečemo.	Če zaradi ovire brisa ne uspemo potisniti do zadnje stene nosno žrelnega predela, poskušamo skozi drugo nosnico.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
	- na glive	5-14 dni				

Priloga
Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE
P-001-SN-CMM-008

Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
aspirat nosno žrelnega prostora	- na patogene bakterije	2-7 dni	sterilna posodica/ $\geq 1 \text{ mL}$	Vzorec po veljavnih smernicah odvzame usposobljeno zdravstveno osebje.	Zaradi možne tvorbe aerosola je potrebno uporabiti dodatno osebno varovalno opremo: vizir ali zaščitna očala ter respirator masko.	$\leq 2 \text{ uri/sobna temperatura}$ $(\leq 24 \text{ ur/hladilnik})$
	- na glive	5-14 dni				
punktat, aspirat obnosnih votlin	- na patogene bakterije	2-7 dni	sterilna posodica/ $\geq 1 \text{ mL}$	Izvede specialist otorinolaringolog.	Pri preiskavi na glive, je potrebno označiti, ali gre za bolnika, ki je priproval iz tropskih ali subtropskih krajev zaradi možnosti okužbe s filamentoznimi glivami, ki jih v našem okolju ni.	$\leq 2 \text{ uri/sobna temperatura}$ $(\leq 24 \text{ ur/hladilnik})$
	- na glive	5-14 dni				
sputum	- na patogene bakterije	2-7 dni	sterilna posodica / $> 1 \text{ mL}$ (bakterije) $> 3 \text{ mL}$ (glive)	Najprimernejši je prvi jutranji sputum. Bolnik si pred odvzemom s krtačko umije zobe in temeljito splakne usta. Če jo ima, odstrani zobno protezo. Nato se globoko izkašlja v sterilno posodico. Zdravstveni delavec mu pokaže, kako naj s posodico ravna, da ne pride do kontaminacije. Kadar bolnik slabo izkašljuje, usposobljeno zdravstveno osebje spodbudi kašelj z metodo inducirane odvzema.	Vzorec pošljemo v preiskavo takoj po izkašljjanju. Nepravilno je zbiranje sputuma dlje časa. OPOZORILO: pri bolnikih s cistično fibrozo obvezno navedemo diagnozo, ker se nacepitev in čas inkubacije pri teh vzorcih razlikujeta od običajnega. Posebej označimo, kadar želimo preiskavo na: - <i>Legionella pneumophila</i> , - <i>Burkholderia cepacia</i> (bolniki s cistično fibrozo), - glive.	$\leq 2 \text{ uri/sobna temperatura}$ $(\leq 24 \text{ ur/hladilnik})$
	- na glive	5-14 dni				
BAL - vzorec pridobljen z bronho-alveolarno lavažo, aspirat bronha, vzorec dobavljen pri bronhialnem krtačenju, izpirek bronha, transtorakalni aspirat, transbrahealni aspirat	- na patogene bakterije	2-10 dni	sterilna posodica/3-5 mL	Vzorec po veljavnih smernicah odvzame usposobljeno zdravstveno osebje.		$\leq 2 \text{ uri/sobna temperatura}$ $(\leq 24 \text{ ur/hladilnik})$ Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	- na glive	5-14 dni				

Priloga
Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE
P-001-SN-CMM-008

OKUŽBE OČESA						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
bris očesne veznice	- na patogene bakterije	2-7 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem	Kužnino odvzamemo pred nanosom lokalnega anestetika ali drugih zdravil. Bris omočimo s sterilno fiziološko raztopino, dobro obrišemo veznico spodnje veke in forniksa. Vzorec iz vsakega očesa odvzamemo ločeno.	Priporoča se odvzem vzorcev iz obeh očes tudi v primeru, če je vneto le eno oko. Če je hkrati potreben odvzem za preiskavo na <i>Chlamydia trachomatis</i> , odvzamemo najprej bris na patogene bakterije in za tem bris na <i>C. trachomatis</i> .	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
	- na glive	5-14 dni				
OKUŽBE UŠESA						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
bris zunanjega sluhovoda, bris tekočine iz srednjega ušesa	- na patogene bakterije	2-7 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem	Bris omočimo s sterilno fiziološko raztopino. Po potrebi s prvim brisom odstranimo obloge in ga zavrhemo, z novim sterilnim brisom odvzamemo kužnino z večkratnim vrtenjem brisa.		≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
	- na glive	5-14 dni				
tekočina iz srednjega ušesa, dobljena pri timpanonentezi	- na patogene bakterije	2-7 dni	sterilna posodica/≥ 1 mL	Vzorec z igelno aspiracijo odvzame usposobljeno zdravstveno osebje.	Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.	≤ 24 ur/hladilnik (≤ 24 ur/sobna temperatura)
	- na glive	5-14 dni				< 15 min./sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik)

Priloga
Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE
P-001-SN-CMM-008

OKUŽBE PREBAVIL						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
blato	- na črevesne patogene bakterije (koprokulturna) vključuje preiskave na:	2-7 dni	posodica za blato/> 2 g in največ 1/3 posodice	<p>Bolnik naj odvaja v čisto, suho (nočno ali posebno) posodo. Blato (tudi kri in sluz) prenesemo v posodico za blato z žličko, ki je v posodicici. Blato ne sme vsebovati ostankov čistil ali razkužil in ne sme biti kontaminirano z urinom.</p> <p>Blato lahko zajamemo iz plenice. Plenic ne pošiljamo.</p>	Odvezamemo čim prej po pojavi bolezni. Preiskave na druge povzročitelje je treba posebej označiti. Kadar gre za sum na okužbo s <i>Salmonella Typhi</i> , <i>S. Paratyphi</i> , verotoksigeno <i>E. coli</i> (klinična slika HUS) ali botulizem je potrebno laboratorij opozoriti zaradi zagotavljanja posebnih ukrepov za varnost zaposlenih v laboratoriju!	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik)
	- črevesne <i>E. coli</i>					
	- enterotoksigene seve <i>S. aureus</i>					
	- na glive	5-14 dni				
	-na <i>Vibrio cholerae</i>	2-7 dni			Preiskavo je možno naročiti po predhodnem dogovoru z laboratorijem.	
	- na <i>C. difficile</i>	2-10 dni	posodica za blato/> 5 g		Bris rektuma ni primeren vzorec za preiskavo na toksin <i>C. difficile</i> .	≤ 1 ura/sobna temperatura (≤ 48 ur/hladilnik)
tkivo	- na <i>Helicobacter pylori</i>	6-12 dni	Tkivo v transportnem gojišču za HP ali v 100 µL sterilne fiziološke raztopine v epruveti z zamaškom na zunanjji navoj. Embalažo naročite v mikrobiološkem laboratoriju.	Endoskopist odvzame vsaj 2 koščka tkiva iz antruma in 2 iz korpusa želodca.		- Tkivo v transportnem gojišču za HP: $\leq 2-6$ ur/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) - Vzorec v fiziološki raztopini: $\leq 2-6$ ur/sobna temperatura

Priloga
Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE
P-001-SN-CMM-008

Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
izbruhanina	- na patogene bakterije in njihove toksine	2-7 dni	sterilna posodica/ \geq 1 mL	Potrebno je odvzeti tekoči del izbruhanine.	Usmerjena preiskava na <i>S. aureus</i> , salmonele, šigele.	\leq 1 ura/sobna temperatura (\leq 48 ur/hladilnik)
bris rektuma	- na črevesne patogene bakterije	2-7 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem	Bris previdno vstavimo 3 cm globoko za analni sfinkter in nežno vrtimo. Na površini brisa mora biti vidno blato.	Ni primeren za preiskavo na parazite in virus. Bris rektuma priporočamo samo pri otrocih in bolnikih, ki težko odvajajo ter pri težko bolnih. Sicer je primernejše blato.	\leq 2 uri/sobna temperatura (\leq 24 ur/hladilnik)
	- na glive	5-14 dni				

Priloga
Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE
P-001-SN-CMM-008

OKUŽBE SEČIL						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
urin	- na patogene bakterije - na glive	2-7 dni	sterilna posodica/> 1 mL	<p>Srednji curek: Medicinsko osebje bolnika pouči o pravilnem odvzemu urina po metodi čistega mokrenja. Bolnik spolovilo in okolico 3-krat temeljito umije z vodo in zloženci, osuši. Prvo tretjino curka urina spusti v stranišče ali nočno posodo, ob neprekinjenem mokrenju nato v posodicu prestreže 5 do 10 mL urina (ne več kot polovico posodice).</p> <p>Odvzem iz katetra: Odvzemno mesto na katetu razkužimo, urin odvzamemo s punkcijo aseptično.</p> <p>Drugi načini odvzema: Enkratna katetrizacija, suprapubična punkcija, odvzem iz nefrostome, odvzem z vrečko (z ali brez zbiralnika) pri otroku.</p>	<p>Najprimernejši je odvzem srednjega curka prvega jutranjega urina.</p> <p>Konica urinskega katetra ni primerna za mikrobiološko preiskavo.</p> <p>Nikoli ne odvzamemo urina iz zbirne vrečke trajnega katetra, uro-, cisto- ali nefrostome ali urina po zbiranju večih vzorcev.</p> <p>Način odvzema vedno označimo na spremnem listu.</p>	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik)
urikult in druga komercialna gojišča	- na patogene bakterije - na glive	2-7 dni	Po navodilih proizvajalca.	Po navodilih proizvajalca.	Na spremnem listu navedemo datum in uro odvzema vzorca in inkubacije. Urikult je neustrezen, če je gojišče odlepljeno, osušeno ali je spremenjena njegova barva.	Hranjenje in transport: ≤ 48 ur/ S.T. 15-25 °C Inkubacija: $16-24$ ur/ 36 ± 2 °C

Priloga
Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE
P-001-SN-CMM-008

OKUŽBE SPOLOVIL IN RODIL						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
bris materničnega vratu, bris kanala materničnega vratu,	- na patogene bakterije	2-7 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem z ogljem	S sterilnim brisom odstranimo izcedek in sluz, bris zavrzemo. Drugi bris omočimo s sterilno fiziološko tekočino in močno obrišemo sluznico; previdno izvlečemo, da se ne dotaknemo ostale sluznice.	Zaradi različnih povzročiteljev okužb spolovil na spremni list napišemo čim več kliničnih podatkov (diagona, mesto odvzema, vrsta vzorca, sum na določenega povzročitelja, podatek o nosečnosti), da bo laboratorij izbral najprimernejša gojišča in metode/ tehniko.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	- na glive	5-14 dni				
bris uretre	- na patogene bakterije	2-7 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem z ogljem	Bris odvzamemo najmanj 1 uro po mokrenju. Spolovilo očistimo. S sterilnim brisom odstranimo izcedek in sluz, bris zavrzemo. Drugi bris omočimo s sterilno fiziološko tekočino, vstavimo 2-4 cm globoko v sečnico in z močnim vrtenjem obrišemo sluznico.	Zaradi različnih povzročiteljev okužb spolovil na spremni list napišemo čim več kliničnih podatkov (diagona, mesto odvzema, vrsta vzorca, sum na določenega povzročitelja, podatek o nosečnosti), da bo laboratorij izbral najprimernejša gojišča in metode/ tehniko.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
bris nožnice in rektuma	- na <i>Streptococcus agalactiae</i> pri nosečnicah	2-7 dni				
bris lezije na spolovilu	- na patogene bakterije	2-7 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem	Očistimo s sterilno fiziološko raztopino in površino lezije odstranimo s sterilnim skalpelom; pritisnemo na bazo lezije, da se nabere transudat in odvzamemo z sterilnim brisom.		≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
	- na glive	5-14 dni				

Priloga
Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE
P-001-SN-CMM-008

Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
postržki lezij	- na dermatofite	do 28 dni	sterilna posodica	Prizadeto področje razkužimo ali očistimo s sterilno fiziološko raztopino, rob spremembe postrgamo s sterilnim skalpelom.	Preprečimo navlaženje vzorca. Vzorec odvzamemo pred ali vsaj 14 dni po končanem zdravljenju z antimikotikom.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
čišča, sperma, eksprimati, gnoj, IUD	- na patogene bakterije	2-7 dni	sterilna posodica/> 1 mL sperma: > 0,5 mL IUD/celoten v sterilni posodici	Vzorec damo v sterilno posodico. Vzorci pri moškem: pred odvzemom vzorca očistimo glans penisa z milom in vodo.	< 15 min./sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij. IUD: ≤ 24 ur/sobna temperatura	< 15 min./sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij. IUD: ≤ 24 ur/sobna temperatura
	- na glive	5-14 dni				

OKUŽBE MEHKIH TKIV IN KOŽE						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
bris rane, bris razjede, bris fistule, bris preležanine	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem	Površinski eksudat, obloge, odmrlo tkivo in kraste odstranimo. Rano očistimo s sterilno fiziološko raztopino. Z brisom z rahlim vrtenjem pobrišemo spremembe, kjer vnetje napreduje ali rob razjede in/ali transudat.	Navedemo diagnozo, podatek o tipu in anatomski lokaciji rane. Podatki so pomembni pri izboru gojišč za analizo vzorca. Pri globokih ranah je ustrezniji vzorec punktata ali košček tkiva. Pri redkih okužbah je potrebno napisati sum na to okužbo.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
bris površinske spremembe na koži	- na patogene bakterije	2-5 dni	bris z Amiesovim/Stuartovim transportnim gojiščem	S sterilno fiziološko raztopino navlažimo bris in dobro pobrišemo odvzemno mesto.		≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
	- na glive	5-14 dni				

Priloga
Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE
P-001-SN-CMM-008

Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
tkivo	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	v sterilni posodici vsaj 1 g	Odvzemno mesto razkužimo po standardnem postopku, odstranimo površinski eksudat, obloge, odmrlo tkivo in kraste. Odvzamemo košček tkiva s kirurškim posegom in ga damo v sterilno posodico.	Potreben je preprečiti je izsušitev. Če bo transport > 4 ure, vzorec prelijemo s sterilno fiziološko raztopino. (Tkivo lahko vložimo v posebno transportno gojiščeglej spodaj.)	< 15 min./sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
punktat iz rane, abscesa, fistule	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	sterilna posodica/> 1 mL	Odvzemno mesto razkužimo po standardnem postopku, vzorec punktata odvzamemo v sterilno posodico s perkutano punkcijo.	Če transport v laboratorij ni možen v predpisanim času, glej spodaj. Navedemo diagnozo, podatek o tipu in anatomski lokaciji rane/abscesa/fistule. Podatki so pomembni pri izboru gojišč za analizo vzorca.	< 15 min./sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
punktat iz rane, abscesa, fistule v steklenički za hemokulturo	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	anaerobna steklenička za hemokulturo; če je vzorca dovolj, ga prenesemo še v aerobno stekleničko/> 1 mL	Odvzeti punktat sterilno prenesemo v stekleničko za hemokulturo.	Hemokulturne stekleničke čim prej po inokulaciji pošljemo v mikrobiološki laboratorij. Navedemo diagnozo, podatek o tipu in anatomski lokaciji rane/abscesa/fistule.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/35 °C)
tkivo/ punktat iz rane, abscesa, fistule v posebnem gojišču	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	posebno gojiščno transportno gojišče – po predhodnem dogovoru z mikrobiološkim laboratorijem/> 1 mL	Odvzeto tkivo/ punktat sterilno prenesemo v posebno posodico z gojiščem.	Vzorec vložimo v posebno gojiščno transportno gojišče po predhodnem dogovoru z mikrobiološkim laboratorijem. Navedemo diagnozo, podatek o tipu in anatomski lokaciji rane/abscesa/fistule.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/35 °C)

Priloga
Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE
P-001-SN-CMM-008

Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Emballaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
punktat / aspirat aktivnega roba razjede, preležanine	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	sterilna posodica aspirat: $\geq 0,25 \text{ mL}$ punktat: $> 1 \text{ mL}$	Po nekrektoniji in toaleti punktiramo aktivni rob rane/razjede. Aspirat odvzamemo aseptično z irigacijsko aspiracijsko metodo. V aktivni rob razjede injiciramo 1 mL sterilne fiziološke raztopine, nato rob rahlo masiramo. Izcedek aspiriramo in postopek ponovimo. Aspiriramo vsaj 0,25 mL izcedka.	Vzorec odvzame le ustreznou sposobljenou osebje. Navedemo diagnozo, podatek o tipu in anatomski lokaciji.	< 15 min./sobna temperatura ($\leq 24 \text{ ur}/\text{sobna temperatura}$) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
vzorci pri opeklkah	- na patogene bakterije	2-5 dni	bris z Amiesovim/ Stuartovim transportnim gojiščem, sterilna posodica/ $> 1 \text{ mL}$	Pred odvzemom odstranimo površinski eksudat, obloge, odmrlo tkivo in kraste. Rano očistimo s sterilno fiziološko raztopino in odvzamemo tkivo (biopsija). Če to ni mogoče, z brisom čvrsto pobrišemo.	Vzorec je primeren le za ugotavljanje aerobnih bakterij in gliv.	$\leq 2 \text{ uri}/\text{sobna temperatura}$ ($\leq 24 \text{ ur}/\text{sobna temperatura}$)
	- na glive	5-14 dni				
lasje	- na glive - na dermatofite	do 28 dni	sterilna posodica/10-12 las	S pinceto odstranimo las s korenino.	Preprečimo navlaženje vzorca.	$\leq 2 \text{ uri}/\text{sobna temperatura}$ ($\leq 24 \text{ ur}/\text{sobna temperatura}$)
nohti, postržki kože	- na glive - na dermatofite	do 28 dni	sterilna posodica	Noht: prizadeto področje razkužimo. S kleščami odščipnemo košček iz korena nohta, kjer je prisotno vnetje ali material postrgamo s skalpelom; odvzamemo tudi material pod nohtom. Koža: prizadeto področje razkužimo, rob spremembe postrgamo s sterilnim skalpelom.	Preprečimo navlaženje vzorca. Preiskava na dermatofite lahko traja do 30 dni. Vzorec je treba vzeti pred ali vsaj 14 dni po končanem zdravljenju z antimikotikom.	$\leq 2 \text{ uri}/\text{sobna temperatura}$ ($\leq 24 \text{ ur}/\text{sobna temperatura}$)

Priloga
Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE
P-001-SN-CMM-008

OKUŽBE POVEZANE Z ŽILNIMI KATETRI, DRENI IN UMETNIMI VSADKI						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
konica katetra, konica drena	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	sterilna posodica/3-5 cm	Kožo ob katetu razkužimo po standardnem postopku. Kateter aseptično odstranimo in s sterilnimi škarjami odstrizemo konico. Položimo jo v sterilno posodo in vzorec takoj transportiramo. Če transport takoj ni mogoč, se predhodno dogovorimo z mikrobiološkim laboratorijem.	Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij, da preprečimo izsušitev. Obvezno označimo vrsto/tip katetra.	< 15 min./sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
katetri, vsebina drena v posebnem gojitvenem gojišču za transport	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	posebno gojitveno transportno gojišče/3-5 cm, > 2 mL		Obvezno označimo vrsto/tip katetra.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/35 °C)
bris vstopišča katetra, bris izstopišča drena	- na patogene bakterije	2-7 dni	bris z Amiesovim/ Stuartovim transportnim gojiščem	Z brisom z rahlim vrtenjem pobrišemo vstopišče katetra.	Obvezno označimo vrsto/tip katetra.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
	- na glive	5-14 dni				
sklepne proteze, osteosintetski material in drugi vzorci za sonikacijo	- na patogene bakterije - na glive	7-14 dni	namenska sterilna posoda primerne prostornine, sterilna Ringerjeva raztopina	Aseptično odstranjeno protezo ali osteosintetski material položimo v sterilno namensko posodo, prelijemo z Ringerjevo raztopino, tako da le-ta prekrije vzorec.	Vzorci, ki so primerni za preiskavo, vendar za njih ni kvantitativnih interpretativnih kriterijev: Proteze dojik, notranji nevrokirurški obvodi (npr. ventrikulo-peritonealna drenaža), srčni spodbujevalci (pacemakerji) in ICD (implantable cardioverter – defibrilator). Drugi vsadki iz primarno sterilnih področij, ki jih je možno aseptično odstraniti iz telesa, vsadki iz primarno nesterilnih področij (npr. hidrokloidne obloge iz ran, vaskularni katetri, zunanje likvorske drenaže). Neprimerni vzorci: fragmenti kosti (npr. sekvester), mehka tkiva.	< 15 min./sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.

Priloga
Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE
P-001-SN-CMM-008

PRIMARNO STERILNE TEKOČINE						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
likvor	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	sterilna posodica/> 1 mL	Vzorec odvzame zdravnik aseptično z igelno punkcijo ali biopsijo.	<p>Več kot 1 mL likvorja pošljemo kot samostojni vzorec.</p> <p>Manjšo količino, < 1 mL, vbrizgamo v stekleničko za hemokulturo. Punktirane tekočine NIKOLI ne vzorčimo z brisom!</p> <p>Če odvzamemo likvor v več epruvet, naj bo 2. epruveta za mikrobiološke preiskave.</p>	< 15 min./sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
likvor v steklenički za hemokulturo	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	Aerobna steklenička za hemokulturo/> 0,5 mL in < 1 mL Če je vzorca dovolj, ga prenesemo še v anaerobno stekleničko.	Vzorec sterilno prenesemo v stekleničko za hemokulturo	Zaradi transportnega gojišča je vzorec razredčen, zato je občutljivost ugotavljanja mikrobov s pomočjo barvanja razmazov takoj po sprejemu v laboratorij zelo majhna.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/35 °C) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
punkat, ascites, sklepna tekočina	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	sterilna posodica/> 1 mL	Vzorec odvzame zdravnik aseptično z igelno punkcijo ali biopsijo.	<p>Več kot 1 mL puntata pošljemo kot samostojni vzorec.</p> <p>Manjšo količino (< 1 mL) vbrizgamo v stekleničko za hemokulturo-glej spodaj.</p> <p>Punktirane tekočine NIKOLI ne vzorčimo z brisom!</p>	≤15 min./sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
CAPD izpirek, žolč, perikardialna tekočina						≤ 15 min./sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik)

Priloga
Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE
P-001-SN-CMM-008

Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaja/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
punktat v posebnem gojitvenem transportnem gojišču	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	posebno transportno gojišče – po predhodnem dogovoru z mikrobiološkim laboratorijem/> 1 mL	Vzorec sterilno prenesemo v stekleničko s posebnim gojitvenim transportnim gojiščem.	Zaradi transportnega gojišča je vzorec razredčen, zato je občutljivost ugotavljanja mikrobov s pomočjo barvanja razmazov takoj po sprejemu v laboratorij zelo majhna. Najbolje je, da nekaj mililitrov vzorca takoj pošljemo v laboratorij.	≤ 2 ur/sobna temperatura (≤ 24 ur/35 °C)
punktat, CAPD izprik v steklenički za hemokulturo	- na patogene bakterije - na glive	4-14 dni	punktat: aerobna in/ali anaerobna steklenička za hemokulturo CAPD: aerobna in anaerobna steklenička za hemokulturo > 1 mL	Vzorec sterilno prenesemo v stekleničko za hemokulturo.	Hemokulturne stekleničke čim prej po inokulaciji pošljemo v mikrobiološki laboratorij.	≤ 2 ur/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
kri v steklenički za hemokulturo	Hemokultura - na patogene bakterije in/ali - na glive	4-14 dni	gojišče za hemokulture sestavljata: pri odraslih: 2 steklenički (aerobna in anaerobna)/8-10 mL krvi/stekleničko otroška steklenička: 1 steklenička/1-5 mL/stekleničko	Vbodno mesto razkužimo po standardnem postopku: področje premera 5 do 6 cm razkužimo s krožnimi gibi od znotraj navzen. Zamašek stekleničke razkužimo z alkoholnim razkužilom. S postopkom nadaljujemo šele, ko se razkužilo na koži posuši (1 do 3 min). Sledi aseptični odvzem z zaprtim sistemom s pomočjo adapterja. Po odvzemu kožo očistimo z alkoholom.	Kri odvzamemo v času, ko začne telesna temperatura naraščati, praviloma pred antibiotičnim zdravljenjem. Krv za hemokulturo ne smemo odvzeti skozi vstavljen venski kateter razen pri sumu na katetrsko sepdo, ko jemljemo en set iz katetra, drugega pa iz drugega odvzemnega mesta! Pri akutni sepsi: 2-3 HK v razmiku 10-30 min. iz periferne vene (označimo vrstni red).	≤ 2 ur/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura) Čim prej po inokulaciji pošljemo stekleničke v mikrobiološki laboratorij.

Priloga
Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE
P-001-SN-CMM-008

OKUŽBE Z MIKOBakterijami						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaga/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
sputum	izolacija	do 12 tednov	sterilna posodica na zaklop ali z navojem/3-10 mL	Bolnik si pred izkašljanjem izpere usta z vodo, da odstrani morebitne delce hrane. Razlikovati mora silino in nazofaringealni sekret od sputuma, ki pride iz pljuč po globokem kašljaju.	Priporočamo odvzem jutranjega sputuma tri dni zapored.	≤ 2 uri/sobna temperatura $(\leq 24$ ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	mikroskopski pregled	TBC				
	amplifikacijski test	1 dan				
izprik bronha, BAL, perbronhialna punkcija	izolacija	do 12 tednov	sterilna posodica na zaklop ali z navojem	Vzorec odvzame usposobljeno zdravstveno osebje.	Za preiskavo pošljemo vso količino vzorca, ki naj vsebuje čim manj anestetika, saj ta zavira rast bacilov tuberkuloze.	≤ 2 uri/sobna temperatura $(\leq 24$ ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	mikroskopski pregled	TBC				
	amplifikacijski test	1 dan				
želodčni sok, gastrična lavaža	izolacija	do 12 tednov	sterilna posodica na zaklop ali z navojem ali centrifugirka/50 mL	Vzorec odvzame usposobljeno zdravstveno osebje.	Vzorec čim hitreje dostavimo v laboratorij. Če bo transport trajal več kot 4 ure, je vzorcu treba dodati 100 mg natrijevega bikarbonata.	≤ 2 uri/sobna teperatura, $(\leq 24$ ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	mikroskopski pregled	TBC				
	amplifikacijski test	1 dan				
urin	Izolacija	do 12 tednov	sterilna posodica na zaklop/najmanj 40 mL in največ 300 mL urina ali ves urin, dobljen s katetrom ali s suprapubično aspiracijo.	Kot vzorec je najprimernejši jutranji urin Spolovilo in okolico 3-krat temeljito umijemo z vodo in zloženci, osušimo. Prvo tretjino curka urina bolnik spusti v stranišče ali nočno posodo, ob nepreklenjenem mokrenju v posodico prestreže najmanj 40 mL urina.	Priporočamo pregled najmanj treh jutranjih vzorcev urina, odvzetih v različnih dneh enega tedna.	≤ 2 uri/sobna temperatura, $(\leq 24$ ur/hladilnik) Vzorec pošljemo v mikrobiološki laboratorij takoj po odvzemu.
	mikroskopski pregled	TBC	1 dan			

Priloga
Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE
P-001-SN-CMM-008

Vrsta vzorca	Preiskava		Trajanje preiskave	Embalaja/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
punktat izliva - plevralni, perikardialni, abdominalni	izolacija	TBC	do 12 tednov	ISOLATOR 10 ali epruveta s sredstvom proti strjevanju (heparin, natrijev citrat)/vsaj 10-15 mL vzorca.	Mesto odvzema razkužimo (npr. s 70 % etanolom in z 2 % jodovo raztopino). Po odvzemu vzorec dobro premešamo z obračanjem epruvete.		≤ 2 ur/sobna temperatura, (≤ 24 ur/sobna temperatura) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	mikroskopski pregled		1 dan				
likvor	izolacija	TBC	do 12 tednov	sterilna epruveta/čim večja količina kužnine, vsaj 2-10 mL	Odvzame zdravnik aseptično z igelno punkcijo.	Likvor lahko zberemo tudi z večkratnim punktiranjem. Odvzamemo ga v sterilno epruveto brez sredstva proti strjevanju.	≤ 2 ur/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	mikroskopski pregled		1 dan				
koščki tkiv – pljuč, plevre, bronhialne sluznice, kože	izolacija	TBC	do 12 tednov	sterilna posodica na zaklop ali z navojem	V sterilno posodico odvzamemo čim več tkiva, dodamo sterilno fiziološko raztopino (navlažimo).		≤ 2 ur/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	mikroskopski pregled		1 dan				
punktat – pljučni, bezgavk	izolacija	TBC	do 12 tednov	sterilna epruveta			≤ 2 ur/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	mikroskopski pregled		1 dan				
kri	izolacija	TBC	do 12 tednov	ISOLATOR 10 ali epruveta s sredstvom proti strjevanju (heparin, natrijev citrat)/10 mL krvi		Ugotavljanje morebitnih mikrobakterij v krvi priporočamo predvsem pri bolnikih, ki so okuženi z virusom HIV.	≤ 2 ur/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	mikroskopski pregled		1 dan				
kostni mozeg	izolacija	TBC	do 12 tednov	ISOLATOR 10 ali epruveta s sredstvom proti strjevanju (heparin, natrijev citrat)/čim večja količina vzorca			≤ 2 ur/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	mikroskopski pregled		1 dan				

Priloga
Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE
P-001-SN-CMM-008

Vrsta vzorca	Preiskava		Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
brisi ran, fistul, žrela	izolacija	TBC	do 12 tednov	bris s transportnim gojiščem (Stuart)		Za diagnostiko tuberkuloze velja, da sta biopsija koščka tkiva ali aspirat iz rane boljši kužnini kot bris rane. Zato bris rane za pregled na mikrobakterije priporočamo le kot skrajno možnost.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	mikroskopski pregled		1 dan				
blato	izolacija	TBC	do 12 tednov	sterilna posodica za blato/približno 5 g		Blato preiskujemo predvsem pri bolnikih, ki so okuženi z virusom HIV.	≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik) Čim prej pošljemo v mikrobiološki laboratorij.
	mikroskopski pregled		1 dan				

Priloga
Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE
P-001-SN-CMM-008

OKUŽBE S PARAZITI						
Črevesni paraziti						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaga/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
blato	na parazite (jajčeca in ciste) – mikroskopski pregled	1-3 dni	posodica za blato	Bolnik naj odvaja v čisto, suho (nočno ali posebno) posodo, blato nato prenesemo v posodico za blato.	Priporoča se odvzem treh do šestih ločenih vzorcev (vsak drugi dan).	≤ 1 ura/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik)
			posodica s transportnim gojiščem			≤ 24 ur/sobna temperatura (≤ 48 ur/sobna temperatura)
urin, žolč, aspirat iz duodenuma ali jejunuma, sputum, BAL	na parazite (jajčeca in ciste) – mikroskopski pregled	1-3 dni	sterilna posodica			≤ 1 ura/sobna temperatura (≤ 24 ur/hladilnik)
odtis perianalnih gub	na <i>Enterobius vermicularis</i> – mikroskopski pregled	1-2 dni	lepljni trak, predmetno stekelce	Prosojen lepljni trak odtisnemo na perianalne gube, nato ga prilepimo na predmetno stekelce.	Vzorec odvzamemo zjutraj pred umivanjem. Za zanesljivo izključitev okužbe je priporočljivo odvzeti 4-6 vzorcev v zaporednih dnevih. Pri sumu na <i>E. vermicularis</i> , ki ga mikroskopsko ne potrdimo, odvzamemo vzorec takoj po odvajanju brez brisanja analnega predela.	≤ 24 ur/sobna temperatura (≤ 48 ur/sobna temperatura)
parazit	identifikacija parazita	1 dan	Posoda primerne prostornine	Izloženi parazit damo v posodo, ki dobro tesni.		≤ 24 ur/sobna temperatura

Priloga
Odvzem in transport vzorcev za BAKTERIOLOŠKE, MIKOLOŠKE IN PARAZITOLOŠKE PREISKAVE
P-001-SN-CMM-008

Krvni paraziti						
Vrsta vzorca	Preiskava	Trajanje preiskave	Embalaža/Količina vzorca	Način odvzema	Posebnosti	Optimalni čas/Temp. (maksimalni čas)
razmaz krvi	mikroskopski pregled	1 dan	predmetno stekelce	Na predmetno stekelce odložimo majhno kapljico krvi približno 1 cm od krajsega roba stekelca. Ob kapljo postavimo drugo stekelce pod kotom 40 stopinj. Nato hitro in z enakomernim pritiskom povlečemo do nasprotnega konca predmetnika. Nastati mora razmaz, ki je na začetku debelejši in se proti koncu enakomerno stanja. Razmaz označimo in posušimo na zraku (približno 10 minut).		≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)
gosta kaplja krvi	mikroskopski pregled	1 dan	predmetno stekelce	Na sredino predmetnega stekelca odložimo veliko kapljico krvi. S paličico ali vogalom drugega stekelca pripravimo okrogel razmaz premera do 2 cm. Vzorec označimo in posušimo na zraku.		≤ 2 uri/sobna temperatura (≤ 24 ur/sobna temperatura)

Sobna temperatura je definirana kot: 15-25 °C (European Pharmacopoeia)

Temperatura hladilnika je definirana kot: 2-8 °C (European Pharmacopoeia)

Izdelava	Pregled	Pregled	Pregled GMP	Pregled	Odobritev
Andrej Rojnik	Slavka Grmek Ugovšek				Andrej Golle
18.05.2023 13:49	29.05.2023 09:37				30.05.2023 13:39